

Mgr Agata Madej

Tytuł rozprawy doktorskiej: „Cechy osobowości oraz wypalenie zawodowe w grupie zawodów wysokiego ryzyka stresu ze szczególnym uwzględnieniem pracowników ochrony osób i mienia”

Promotor rozprawy: prof. dr hab. n. o zdr. Marta Makara-Studzińska

STRESZCZENIE

Opis głównych założeń rozprawy doktorskiej:

Stres zawodowy stanowi nieodłączny element współczesnego świata pracy. Jest on przeżywany w miejscu pracy. Przyjmuje się, iż każde środowisko pracy można uznać za generujące zarówno czynniki korzystne, jak również szkodliwe dla człowieka.

Pracownik w swoim miejscu pracy jest narażony na działanie zagrożeń o charakterze fizycznym oraz psychospołecznym. Powszechne myślenie na temat zjawiska wypalenia zawodowego dotyczy głównie pracownika oraz jego trudności w znoszeniu kosztów psychologicznych. Ci pracownicy, którzy funkcjonują doświadczając przewlekłego stresu, narażeni są na utratę motywacji do wykonywania dalszej pracy. Skutki wypalenia zawodowego nie stanowią wyłącznie indywidualnego problemu osoby, ale również przynoszą negatywne skutki dla jednostki pracy, stając się tym samym poważnym problemem społecznym.

Wypalenie zawodowe analizowane jest w kontekście różnych zawodów. Zdaniem specjalistów – szczególnie narażone są osoby, które wykonują zawody o charakterze pomocowym. Na potrzeby niniejszej pracy doktorskiej zaliczono do nich pracowników ochrony osób i mienia, funkcjonariuszy straży pożarnej oraz nauczycieli. Jest to istotne tym bardziej, iż są to pierwsze w Polsce badania dotyczące problematyki wypalenia zawodowego w grupie pracowników ochrony.

Cel pracy:

Cel główny pracy doktorskiej:

- poszukiwanie związku między cechami osobowości, poczuciem własnej skuteczności, poziomem stresu, czynnikami socjodemograficznymi a składowymi wypalenia zawodowego w grupie zawodów wysokiego ryzyka stresu (pracownicy ochrony osób i mienia, funkcjonariusze straży pożarnej, nauczyciele).

Cele szczegółowe:

- prezentacja wypalenia zawodowego w grupie pracowników ochrony osób i mienia w zakresie wyczerpania emocjonalnego, depersonalizacji/cynizmu, poczucia osiągnięć osobistych oraz ich porównanie do wyników uzyskanych przez funkcjonariuszy straży pożarnej i nauczycieli,
- wskazanie oraz interpretacja czynników ryzyka mających związek z wypaleniem zawodowym pracowników ochrony osób i mienia, funkcjonariuszy straży pożarnej oraz nauczycieli,
- wskazanie oraz interpretacja czynników ochronnych mających związek z wypaleniem zawodowym w grupie trzech badanych zawodów,
- prezentacja związku między badanymi zmiennymi socjodemograficznymi a wypaleniem zawodowym w zakresie jego trzech komponentów,
- omówienie korelacji między wymiarami osobowości, poziomem skuteczności własnej, podatnością na stres, a komponentami wypalenia zawodowego.

Material i metody badań:

Grupę badaną stanowiło 360 osób. Wśród nich było 120 pracowników ochrony osób i mienia, 120 funkcjonariuszy straży pożarnej oraz 120 nauczycieli. Badania przeprowadzono w okresie wrzesień-listopad 2018 roku.

Wykorzystano następujące narzędzia badawcze:

- kwestionariusz własnego autorstwa,
- Skala Uogólnionej Własnej Skuteczności – GSES,
- Skala Odczuwanego Stresu – PSS-10,
- Inwentarz Osobowości NEO-FFI,
- Kwestionariusz Wypalenia Zawodowego Maslach – Maslach Burnout Inventory (MBI) w wersji ogólnej oraz w wersji dla nauczycieli.

Analiz statystycznych dokonano przy użyciu pakietu IBM SPSS Statistics w wersji 25. Dodatkowo, w przypadku publikacji 1, posłużono się dostępem do internetowych baz naukowych: Google Scholar, PubMed, oraz Wiley Online Library.

Cykl publikacji stanowiących pracę doktorską

Publikacja 1

Madej A., Makara-Studzińska M.: Wypalenie zawodowe wśród grupy pracowników ochrony osób i mienia. Problemy Higieny i Epidemiologii, 2019, 100(1): 18-22.

Niniejsza publikacja o charakterze przeglądowym stanowi wstęp do cyklu prac, których istotą jest określenie wypalenia zawodowego w zakresie jego trzech komponentów wraz z kontekstem psychospołecznym oraz osobowościowym wśród pracowników ochrony osób i mienia, jak również porównanie ich z grupą funkcjonariuszy straży pożarnej, nauczycieli.

Wykonywanie zawodu pracownika ochrony osób i mienia wiąże się z ryzykiem narażenia na stres, doświadczania znacznego obciążenia emocjonalnego. W efekcie może to doprowadzić do wystąpienia objawów wypalenia zawodowego.

W artykule autorka podejmuje próbę analizy artykułów zagranicznych dotyczących problematyki zjawiska wypalenia zawodowego w grupie pracowników ochrony osób i mienia. Podaje główne czynniki ryzyka oraz ochronne.

Zwraca również uwagę na fakt, iż w literaturze przedmiotu jest niewiele badań na ww. temat, w tym brak ich w Polsce.

Publikacja 2

Madej A.: Korelaty osobowościowe i socjodemograficzne wypalenia zawodowego w grupie funkcjonariuszy straży pożarnej z terenu województwa lubelskiego. Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu, 2020, 26(1): 72-77.

Z uwagi na specyfikę zawodu służby mundurowe oraz zawody o charakterze społecznym, są szczególnie narażone na wypalenie zawodowe. Autorka w tej publikacji poddawała analizie związek między cechami osobowości, poczuciem skuteczności własnej, poziomem odczuwanego stresu a składowymi wypalenia zawodowego w grupie 120 strażaków w wieku 22-52 lata, pracujących na terenie województwa lubelskiego (Biłgoraj, Zamość). Wskazała istotne predyktory wypalenia zawodowego dla powyższej grupy badawczej, czynniki ochronne.

Uaktualniono wyniki badań z 2003 roku, prowadzone w podobnym zakresie przez N. Ogińską-Bulik oraz M. Kaflik-Pieróg.

Publikacja 3

Madej A.: Korelaty wypalenia zawodowego – badania porównawcze między trzema grupami zawodów wysokiego ryzyka stresu. Rozprawy Społeczne, 2021, 16(4): 55-76.

Za główny cel artykułu autorka uznała poszukiwanie związku między cechami osobowości, poczuciem własnej skuteczności, poziomem stresu, cechami socjodemograficznymi a składowymi wypalenia zawodowego w grupie 360 osób: pracowników ochrony osób i mienia, funkcjonariuszy straży pożarnej oraz nauczycieli. Szczególnie ważna rola przypada pracownikom ochrony z uwagi na brak badań we wspomnianym wyżej zakresie. Wskazano czynniki ryzyka oraz ochronne.

Podsumowanie:

Wykonane przez autorkę analizy potwierdzają istnienie związku między cechami osobowości, poczuciem własnej skuteczności, poziomem stresu, cechami socjodemograficznymi, a składowymi wypalenia zawodowego w grupie pracowników zawodów wysokiego ryzyka stresu.

Autorka wskazuje na czynniki ryzyka oraz chroniące przed wypaleniem zawodowym. Zwraca uwagę na istotną rolę, jaką przypada relacji pracownik-podwładny; jak ważne jest posiadanie hobby poza pracą. Wskazuje na niedostatki w zakresie korzystania przez respondentów z formy pomocy psychologicznej.

SUMMARY

Description of the main objectives of the doctoral dissertation:

Occupational stress is an integral part of the modern world of work. It is experienced in the workplace. It is assumed that each work environment may be regarded as generating both beneficial and harmful factors for humans.

Employees at their workplaces are exposed to physical and psychosocial hazards. It is commonly believed that the phenomenon of burnout concerns mainly employees and their difficulties in bearing psychological costs. Those who function while experiencing chronic stress are at risk of losing motivation to continue working. The effects of burnout are not only an individual problem for a person, but they also adversely affect workplaces, thus becoming a serious social problem.

Professional burnout is analysed in the context of various occupations. According to specialists, people who work in assisting professions are particularly vulnerable. For the purposes of this doctoral dissertation, security employees, firefighters and teachers were included in this group. It needs to be noted that this is the first study in Poland addressing the problem of occupational burnout in the group of security personnel.

The aim of the work:

The main goal of the doctoral dissertation:

- searching for a relationship between personality traits, self-efficacy, stress level, socio-demographic factors and components of occupational burnout in the group of occupations at high risk of stress (security employees, firefighters and teachers).

Detailed objectives:

- presentation of occupational burnout in the group of security employees in terms of emotional exhaustion, depersonalization, sense of personal achievements and their comparison with the results obtained by firefighters and teachers,
- identification and interpretation of risk factors related to professional burnout of security employees, firefighters and teachers,
- indication and interpretation of protective factors related to occupational burnout in the group of the three researched occupations,
- presentation of the relationship between the studied socio-demographic variables and occupational burnout in terms of its three components,

- discussing the correlation between personality dimensions, the level of self-efficacy, susceptibility to stress and the components of occupational burnout.

Material and research methods:

The study group consisted of 360 people. Among them there were 120 security employees, 120 firefighters and 120 teachers. The research was conducted in September and November 2018.

The following research tools were used:

- questionnaire devised by the author,
- Generalized Self-Efficacy Scale (GSES),
- Perceived Stress Scale (PSS-10),
- Personality Inventory NEO-FFI,
- Maslach Burnout Inventory (MBI) in the general version and in the version for teachers.

Statistical analyses were performed with the use of IBM SPSS Statistics, version 25. Additionally, in the case of publication 1, online scientific databases: Google Scholar, PubMed, and Wiley Online Library were accessed.

A series of publications constituting the doctoral dissertation

Publication 1

Madej A., Makara-Studzińska M.: Professional burnout among security guards. Problemy Higieny i Epidemiologii, 2019, 100 (1): 18-22.

This overview publication is an introduction to a series of works, the essence of which is to define occupational burnout in terms of its three components along with the psychosocial and personality context among security personnel, as well as comparing them with a group of firefighters and teachers.

Work of security employees is associated with the risk of exposure to stress and experiencing a significant emotional burden. As a result, this may lead to symptoms of occupational burnout.

In the article, the author attempts to analyse foreign articles on the problem of occupational burnout in the group of security employees. The main risk and protective factors are listed.

The author also stresses the fact that in the literature on the subject there is little research on the above, and no research in Poland.

Publication 2

Madej A .: Personality and socio-demographic correlates of professional burnout in a group of firemen from the Lublin Province. *Medycyna Ogólna i Nauki o Zdrowiu (General Medicine and Health Sciences)*, 2020, 26 (1): 72-77.

Owing to the specificity of the profession, uniformed services and social professions are particularly prone to professional burnout. In this publication, the author analysed the relationship between personality traits, self-efficacy, the level of perceived stress and the components of occupational burnout in a group of 120 firefighters aged 22-52 working in the Lublin Province (Biłgoraj, Zamość). The author indicated significant predictors of occupational burnout for the above research group and protective factors.

The results of the research from 2003, conducted in a similar scope by N. Ogińska-Bulik and M. Kaflik-Pieróg, were updated.

Publication 3

Madej A .: Correlates of professional burnout - comparative study of three different high stress occupational groups. *Rozprawy Społeczne/ Social Dissertations*, 2021, 16 (4): 55-76.

The main goal of the article was to search for a relationship between personality traits, self-efficacy, stress level, sociodemographic features and the components of occupational burnout in a group of 360 people: security employees, firefighters and teachers. Security employees play a particularly important role in the study due to the lack of research in the above-mentioned area. Risk and protective factors have been indicated.

Summary:

The analyses carried out by the author confirm the existence of a relationship between personality traits, self-efficacy, stress level, sociodemographic features, and the components of occupational burnout in the group of employees of professions at high risk of stress.

Risk factors and those protecting against burnout are specified. The author draws attention to the important role of the employee-subordinate relationship; how important it is to have a hobby outside of work. The shortcomings in the use of psychological assistance by the respondents are also indicated.